სვანური ზარი,წინარექრისტიანული და ქრისტიანული რიტუალების თანაარსებობა

გიორგი ჩანქსელიანი

მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტი
სამაგისტრო პროგრამა
რელიგიის კვლევები

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: თამარ გრძელიძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი,2024

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესებისშესაბამისად.

გიორგი ჩანქსელიანი

2024

აბსტრაქტი

სვანეთი საქართველოს ერთ-ერთი უძველესი მხარეა,სადაც შემორჩენილია ქმედითუნარიან რიტუალთა დიდი სპექტრი,რომელიც თაობიდან თაობას გადაეცემა.კვლევა მოიაზრებს ერთ-ერთი გასვენების რიტუალის მახასიათებლების აღწერასა და შესწავლას ეთნოგრაფიული კვლევისა და კონტენტ ანალიზის კუთხით.

სვანური ზარი ეს არის ლოკალური რიტუალი,რომელსაც ასრულებენ ადამიანის გარდაცვალებისას.მისი მუსიკოლოგიური და რიტუალური მახასიათებლის გათვალისწინებით,დგინდება,რომ ის თავისი შინაარსით არქაულია.თუმცა დღევანდელი რიტუალის მოქმედი სახე მჭიდროდაა დაკავშირებული მართლმადიდებლურ რიტუალურ სწავლებეთან.ამის მიზეზი შესაძლებელია იყოს მათი აზრობრივი თანხევდრა,გარდაცვლილის სულის შესახებ და მუსიკოლოგიური დრამატურგიული მსგასვება.

კვლევის წარმოებისას განოიკვეთა რამდენიმე საინტერესო დეტალი:

- სვანური ზარი არქაული რიტუალია,რომელიც იზიარებს მართლმადიდებლურ ლიტურგიულ სპექტრსა და ღირებულებებს.
- “ზარი” რეგიონში მიცვალებულის მიმართ პატივისცემის გამოხატულების უმაღლესი საშუალებაა,რომელიც ხაზს უსვამს გარდაცვლილის გავლილი ცხოვრების მნიშვნელობას.
- სვანური ზარს არ გააჩნია გენდერული დისბალანსურობა,მას უმღერიან გარდაცვლილ ქალბატონსაც და მამაკაცსაც.მიუხედავად იმისა,რომ ქალებმა იციან სვანური ზარის შესრულება,ისინი რიტუალურ პროცესიაში მონაწილეობას არ იღებენ.
- სვანეთში რეგიონებისა და თემის მიხედვით,გამოყოფენ რამდენიმე სახის ზარს,რომელთა შორის გასნხვავება ძირითადად მელოდიურ სპექტრს უკავშირდება.

სვანური ზარის რიტუალური მახასიათებლების აღწერა საშუალებას იძლევა ხაზი გაესვას სვანი ხალხის ზოგად ონტოლოგიას,ფასეულობით-ღირებულებით ასპექტს.ეს კი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია ეთნოგრადიული წარმართვისთვის,რადგან სწორედ ლოკალური რიტუალების თავისებურებების აღწერა,გამოკვეთს სოციუმის შესახებ მრავალწახნაგოვან ინფორმაციას.მათი მეცნიერული კვლევა სსვადასხვა პერსპექტივიდან კი მნიშვნელოვანია დასკვენბისა და სოციუმის მრავალფეროვნების ანალიზისთვის.

Abstract

Svaneti is one of the oldest regions of Georgia, where a large range of effective rituals has been preserved, which are passed down from generation to generation.The study includes the description and study of the characteristics of one of the holiday rituals in terms of ethnographic research and content analysis.

Svan bell is a local ritual performed at the death of a person.Considering its musical and ritual characteristics, it is established that it is archaic in its content.However, the current type of ritual is closely related to Orthodox ritual teachings.The reason for this may be their concordance of thought, about the soul of the deceased and musical dramaturgical meaning.

During the research, some interesting details were highlighted:

•The Svan bell is an archaic ritual that shares the Orthodox liturgical spectrum and values.

•"Zar" is the highest means of showing respect to the deceased in the region, which emphasizes the importance of the life of the deceased.

•The Svan call does not have gender imbalance, it is sung to both the deceased woman and the man.Although women know how to make a Svan call, they do not participate in the ritual process.

•In Svaneti, depending on the regions and topic, several types of calls are distinguished, the difference between which is mainly related to the melodic spectrum.

The description of the ritual characteristics of the Svan bell allows to emphasize the general ontology of the Svan people, the value-value aspect.This is the most important factor for ethnogradic management, because it is the description of the peculiarities of local rituals that highlights multifaceted information about society.Their scientific research is important from different perspectives for the analysis of diversity and diversity of society.

მადლობა

განსაკუთრებულ მადლობას ვუხდი ჩემს ხელმღვანელს პროფესორ თამარ გრძელიძეს კვლევის პროცესსა და ნაშრომის მომზადებაში გაწეული დახმარებისათვის, სამაგისტრო პროგრამის ფარგლებში გაზიარებული ცოდნისთვის.

მადლობას ვუხდი ასევე:

კარსნის წმ.ნინოს სახელობის მონასტრის წინამძღოლს მამა თეოდოსს, ვისი შუამდგომლობითაც მოხდა ჩემი გაგზავნა ლატალის მამათა მონასტერში.

უღრმესი მადლობა ლატალის მაცხოვრის ამაღლების სახელობის ეკლესიის წინამძღოლს მამა ეგნატეს, მასპინძლობისა და კვლევაში ჩართულობისათვის.

მადლობა კარსნის, წმ.გიორგის სახელობის მამათა მონასტრის წინამძღოლს, მამა ექვთიმეს, აუცილებელი სალაშქრო ინვენტარის გაზიარებისთვის.

მადლობა ადგილობრივ მცხოვრებ მინდია ჩარქსელიანს უშგულში ღამის გასათევად შეფარებისთვის და სვანური ზარის კვლევის პროცესში ჩართულობისთვის.

მადლობა, ყველა რესპოდენტს დროის დათმობისთვის და საინტერესო ინფორმაციის გაზიარებისთვის.